

**ZOOLOGICKÝ PRŮZKUM
PŘÍRODNÍ PAMÁTKY CIDLINSKÝ HŘEBEN**

VYBRANÉ SKUPINY OBRATLOVCŮ

2013, 2017

Obsah

1. Zaměření a metody průzkumu.....	3
2. Výsledky.....	3
2.1 Obojživelníci (<i>Amphibia</i>).....	3
2.2 Plazi (<i>Reptilia</i>).....	4
2.3 Ptáci (<i>Aves</i>).....	4
2.4 Netopýři (<i>Microchiroptera</i>).....	10
2.4 Další savci (<i>Mammalia</i>).....	10
4. Opatření pro udržení, případně zvýšení biodiverzity.....	11
5. Závěr.....	13
Použité zdroje.....	14

ZHOTOVITEL:

David Číp

ČSOP JARO, Národní 83, 551 01 Jaroměř

tel.+ 420 603 847 189, e-mail: coracias@seznam.cz

v roce 2013

Pro potřeby plánu péče o PP Cidlinský hřeben v roce 2017 doplnil a upravil

Mgr. Michal Gerža

Sedloňov 133, 517 91 Deštné v Orlických horách

e-mail: gerzamichal@centrum.cz

1. Zaměření a metody průzkumu

Sledována bylo jak území vlastní přírodní památky Cidlinský hřeben, tak i území, jež je součástí širěji vymezené evropsky významné lokality Kozlov – Tábor na území Královéhradeckého kraje – zejména pak okraje lesních porostů a travnaté biotopy jižně od železniční trati. V případě, že druh byl zaznamenán pouze v širěji vymezené oblasti mimo vlastní PP Cidlinský hřeben, tak je tato skutečnost uvedena stejně jako případná vazba i na území PP.

Zoologický průzkum probíhal během několika kontrol v jarním, letním a podzimním období roku 2013. Bohužel jarní období bylo pro průzkumy krajně nevhodné pro trvalou nepřízeň počasí a velkou četnost srážek. Terénní průzkum byl doplněn o údaje z nálezové databáze ochrany přírody AOPK ČR (dále jen jako NDOP) a dalších dostupných, zejména literárních zdrojů.

Sledování obratlovců probíhalo standardními vizuálními a akustickými postupy. Při denních i nočních průzkumech byly zaznamenávány všechny druhy ptáků (*Aves*) zjištěné během pochůzky. Při průzkumech byli někteří ptáci provokováni k hlasové aktivitě formou akustického napodobení teritoriálních hlasů. Puštík obecný (*Strix aluco*), sýc rousný (*Aegolius funereus*), kulíšek nejmenší (*Glaucidium passerinum*), výr velký (*Bubo bubo*), holub doupňák (*Columba oeneas*) a hrdlička divoká (*Streptopelia turtur*) byli provokováni napodobením hlasu pískáním na ústa či houkáním na ruce.

Netopýři (*Microchiroptera*) nebyli zjišťováni ani s využitím ultrazvukového detektoru, ani cíleným odchytém do sítí, ale pouze vizuálně s pomocí silnější akusvítlny při kontrole jediného vhodného podzemního prostoru na zřícenině hradu Kozlov. Dále byli sledováni obojživelníci (*Amphibia*) a plazi (*Reptilia*).

Ostatní savci byly zjišťovány také jen vizuálně. Pozornost byla zaměřena na evidenci veškerých vizuálních zjištění, nálezy kadáverů, stop, trusu, nor a pobytových značek i uhynulých exemplářů. Aktivní metody, jako je např. odchyt do živolovných pastí, využity nebyly. Průzkum o pozorování savců doplnil v roce 2007 Gerža.

2. Výsledky

2.1 OBOJŽIVELNÍCI (*AMPHIBIA*)

Celá sledovaná lokalita není vhodným biotopem pro obojživelníky – zejména zde chybí vhodné biotopy, kde by se mohli rozmnožovat. Využívají ji tak pouze ve velmi omezené míře k suchozemské fázi života, případně jako zimoviště. Zaznamenal jsem pouze dva druhy – ropuchu obecnou (*Bufo bufo*), která je potravně vázána na komplex lučních porostů

v jihovýchodní části kopce Hůra, tedy již mimo vlastní PP, a skokana hnědého (*Rana temporaria*), kterého je možné spíše vzácněji zastihnout ve vlhčích lesních porostech na úpatí obou svahů (spíše však na úpatí Kozlova). Tento druh by se zde teoreticky mohl i nepravidelně rozmnožovat, neboť se dokáže spokojit i s plošně velmi malými vodními biotopy (např. různé kaluže či zatopené rozježděné lesní cesty), ale ani žádné takové místo, které by mohlo alespoň teoreticky sloužit k tomuto účelu, jsem nenašel.

Na území PP lze ale předpokládat výskyt i dalších dvou druhů, které byly v blízkém okolí PP Cidlinský hřeben zjištěny relativně nedávno a které v celém lesním komplexu nalézají vhodné podmínky. Jsou to čolek horský (*Triturus alpestris*) a mlok skvrnitý (*Salamandra salamandra*). Oba druhy byly nalezeny v blízké PP Jezírko pod Tábořem. Čolek je uváděn z let 2007, 2010 a i z dřívější doby (Zahradník et Mrkáček 1984, 2007, Šťastný 2013). Mlok byl nalezen pozorován již před delším časem (Zahradník et Mrkáček 1984) ale podmínky v oblasti stále má vyhovující.

2.2 PLAZI (*REPTILIA*)

Plazy zastupuje slepýš křehký (*Anguis fragilis*) a ještěrka živorodá (*Zootoca vivipara*). Oba druhy je možné zastihnout jak na komplexu luk v jihovýchodně od PP Cidlinský hřeben pod železniční tratí, tak i na okrajích lesních porostů PP či u železniční trati tvořící část jižního okraje PP. Oba druhy se zde vyskytují ale jen vzácně. Slepýše v roce 2011 zaznamenala v PP i Mikátová (NDOP) a před ní i Mrkáček (1996).

Přítomnost ještěrky obecné (*Lacerta agillis*) a užovky obojkové (*Natrix natrix*) není vyloučena, nicméně jejich výskyt se v roce 2013 zde prokázat nepodařilo a pokud se zde nějaké populace nalézají, tak jsou hodně slabé. Ještěrku obecnou pozorovala ve třech exemplářích roce 2011 Mikátová (NDOP). Užovku v roce 2007 zaznamenali Zahradník s Mrkáčkem v nedaleké PP Jezírko pod Tábořem.

2.3 PTÁCI (*AVES*)

Území je ornitologicky poměrně významné. Byl zde zjištěn výskyt několika druhů chráněných a dalších druhů uvedených v červeném seznamu obratlovců (Plesník et al. 2003). Většina z nich zde hnízdí nebo je jejich hnízdění pravděpodobné, případně hnízdí v těsné blízkosti lokality (např. výr velký). Z chráněných druhů zde byly v roce 2013 zjištěny čáp černý (*Ciconia nigra*) (§2), krahujec obecný (*Accipiter nisus*) (§2), holub doupňák (*Columba oeneas*) (§2), jestřáb lesní (*Accipiter gentilis*) (§3), výr velký (*Bubo bubo*) (§3), lejsek šedý (*Muscicapa striata*) (§3), krkavec velký (*Corvus corax*) (§3), z druhů uvedených v červeném seznamu ČR to jsou dále datel černý (*Dryocopus martius*) (LC), sýkora parukářka (*Parus cristatus*) (LC), žluna zelená (*Picus viridis*) (LC), strakapoud malý (*Dendrocopos minor*) (VU).

Z dalších druhů, bez přímé vazby na lokalitu, byly zaznamenáni např. rorýs obecný (*Apus apus*) (§3) a drozd cvrčala (*Turdus iliacus*) (VU). Další významné druhy uvádí Mrkáček a Vysloužil (1997). Je to např. kulíšek nejmenší (*Glaucidium passerinum*) (§2), žluva hajní (*Oriolus oriolus*) (§2), ťuhák obecný (*Lanius collurio*) (§3) nebo lejsek černohlavý (*Ficedula hypoleuca*) (NT). Ačkoliv se mi jich výskyt nepodařilo potvrdit, přítomnost na lokalitě je i nadále pravděpodobná.

Vysvětlivky zkratk:

§2 – druh chráněný v kategorii silně ohrožený

§3 – druh chráněný v kategorii ohrožený

VU – druh červeného seznamu, zranitelný

LC – druh červeného seznamu, málo dotčený

NT – druh červeného seznamu, téměř ohrožený

Podrobnější výsledky průzkumu avifauny, včetně některých významnějších pozorování a údajů z roku 1995 a 1996 uskutečněných Mrkáčkem (1997):

Volavka popelavá (*Ardea cinerea*)

Na sledovaném území nehnízdí, pouze nepravidelně přeletuje bez přímé vazby na lokalitu.

Čáp černý (*Ciconia nigra*)

V roce 2013 zaznamenán pouze 2 x při přeletu. Jeho hnízdění je možné, hnízdo se však autorovi nepodařilo nalézt. Ještě v nedávné minulosti bylo na území PP pozorováno opakované hnízdění (poprvé prokázané v roce 1986 v SZ části). Lokalita představovala nejstálejší hnízdiště druhu v regionu (Mrkáček et Vysloužil 1997). Nejbližší aktuální hnízdiště se nachází nedaleko Libuně (Mrkáček, ustní sdělení).

Káně lesní (*Buteo buteo*)

Prokázané hnízdění (vyvedená mláďata) v JV části vrchu Hůra. Hnízdění dalších párů možné. Potravní lokalita.

Krahujec obecný (*Accipiter nisus*)

Na i nad lokalitou zalétává lovit potravu a to v průběhu celého roku. Hnízdění (zejména v severozápadní části Kozlova) je vysoce pravděpodobné. Mrkáček a Vysloužil (1997) zde uvádějí tradiční hnízdiště.

Jestřáb lesní (*Accipiter gentilis*)

Tento druh se mi sice akusticky ani vizuálně zjistit nepodařilo, ale o jeho přítomnosti na lokalitě vypovídá nález roztrhané sojky obecné doplněný o několik charakteristických stříkanců (exkrementů). Hnízdění v severozápadní části Kozlova uvádí Mrkáček (1997) a je

možné, že zde tento druh hnízdl i v roce 2013. Jedná se však o poměrně skrytě žijícího ptáka a prokázání hnízdění je otázkou cíleného průzkumu nejlépe během více let.

Holub hřivnáč (*Columba palumbus*)

Na lokalitě hojně hnízdl v lesních porostech.

Holub doupňák (*Columba oeneas*)

Hnízdl v počtu několika párů v širším okolí vrchu Kozlov (jižní strana vrchu) a min. jeden pár hnízdl i na jižní straně Hůry (vrcholová partie se staršími buky). Využívá dutiny vytesané datlem černým. Na stejných místech jej hnízdlíci zaznamenával i Mrkáček (1997).

Puštík obecný (*Strix aluco*)

Hnízdění prokázáno na základě zjištění vylétaných mláďat v střední části vrchu Kozlov. Hnízdění dalších párů je vysoce pravděpodobné. Mrkáček (1997) uvádí hnízdění alespoň dvou párů v dutinách i budkách.

Výr velký (*Bubo bubo*)

Na podzim 2013 zaznamenán teritoriální hlas z kamenolomu na jihovýchodním okraji lokality. Hnízdění v tomto kamenolomu je vysoce pravděpodobné. Stejně poznatky o výru zaznamenal v roce 1997 i Mrkáček.

Kulíšek nejmenší (*Glaucidium passerinum*)

Tento druh odsud uvádí Mrkáček. I přes cílenou provokaci pískáním na ústa se mi však zde žádného jedince zjistit nepodařilo. Přesto se výskyt nedá vyloučit a naopak je dosti pravděpodobný, stejně tak je možné, že by tato sova zejména v severozápadní části Kozlova mohla hnízdit.

Kukačka obecná (*Cuculus canorus*)

Zaznamenán pouze jediný výskyt samce v hnízdní době.

Rorýs obecný (*Apus apus*)

Vzdušný prostor nad lokalitou využívá k lovu potravy, nicméně bez přímé vazby k lokalitě.

Datel černý (*Dryocopus martius*)

Minimálně jeden pár hnízdl v širším okolí vrchu Kozlov (jižní strana vrchu). Předpokládané hnízdění minimálně jednoho dalšího páru i na Hůře. Celoroční výskyt na celé ploše sledovaného území.

Žluna zelená (*Picus viridis*)

Předpokládané hnízdění minimálně jednoho páru, zjištěn opakovaný výskyt v hnízdní době, lokalitu však využívá ke sběru potravy celoročně.

Strakapoud velký (*Dendrocopos major*)

Pravidelně a početně hnízdící druh, lokalitu využívá celoročně.

Strakapoud malý (*Dendrocopos minor*)

Hnízdění možné – zjištěn v hnízdní době v počtu min. jednoho páru (úpatí Kozlova), preferuje zejména vlhčí listnaté lesy.

Linduška lesní (*Anthus trivialis*)

Hnízdění předpokládané, zjištěna na lesních pasekách v SZ části Kozlova. Naopak na Hůře nebyla zaznamenána vůbec.

Konipas horský (*Motacilla cinerea*)

Zaznamenán v době hnízdění u toku Cidliny. Hnízdění na či v okolí železničního viaduktu možné.

Střízlík obecný (*Troglodytes troglodytes*)

Pravidelný a hojný hnízdič. Preferuje lesní paseky a křoviny ve vlhčích částech lokality, či lesy s podrostem. Naopak v lesích bez podrostu (např. některé starší bučiny je jeho přítomnost zřetelně nižší a někdy i nulová. Celoroční výskyt.

Pěvuška modrá (*Prunella modularis*)

Pravidelně hnízdí. Vyžaduje lesní porosty s bohatším podrostem.

Červenka obecná (*Erithacus rubecula*)

Hojně hnízdí ve všech zdejších typech lesů za předpokladu, že je tam silněji vyvinuto keřové patro.

Drozd zpěvný (*Turdus philomelos*)

Velmi hojný druh, pravidelně a početně hnízdící. Ačkoli preferuje lesní porosty s bohatším keřovým patrem, vyskytuje se často i v porostech bez bujného podrostu.

Drozd brávník (*Turdus viscivorus*)

Nehojně, ale patrně pravidelně hnízdí.

Drozd kvíčala (*Turdus pilaris*)

Hnízdění možné.

Drozd cvrčala (*Turdus iliacus*)

Během podzimního tahu v noci přeletuje bez přímé vazby k lokalitě.

Kos černý (*Turdus merula*)

Pravidelně hnízdící druh. Obývá takřka všechny zdejší typy lesních porostů.

Pěnice černošedá (*Sylvia atricapilla*)

Velmi početně hnízdí po celé sledované ploše zejména na plochách s bohatším podrostem a na pasekách – desítky párů.

Pěnice slavíková (*Sylvia borin*)

Hojně hnízdí desítky párů zejména ve vlčích částech lesích porostů s bohatším podrostem – desítky párů.

Budníček větší (*Phylloscopus trochilus*)

Hnízdění několika párů velmi pravděpodobné – vázaný na paseky s větším podílem jehličnanů na úpatí vrchu Kozlov.

Budníček menší (*Phylloscopus collybita*)

Velmi hojný druh, pravidelně hnízdí po celém sledovaném území.

Budníček lesní (*Phylloscopus sibilatrix*)

Hnízdění v počtu minimálně 5 - 10ti párů. Hojnější je na vrchu Kozlov, ale je možné jej zastihnout i v lesích na Hůře. Preferuje starší listnaté, případně smíšené porosty s bukem.

Králíček obecný (*Regulus regulus*)

Hnízdění velmi pravděpodobné na více místech ve sledovaném území (preferuje smrčiny), celoroční výskyt.

Králíček ohnivý (*Regulus ignicapillus*)

Hnízdění na více místech ve sledovaném území – opakovaně zjištěno více zpívajících samců ve hnízdním období a to jak na Kozlově, tak na Hůře. Na rozdíl od králíčka obecného preferuje pro hnízdění spíše smíšené lesní porosty.

Lejsek šedý (*Muscicapa striata*)

Hnízdí v listnatých porostech a to jak na jižní části Hůry, tak Kozlova.

Sýkora koňadra (*Parus major*)

Běžný druh, pravidelně hnízdící, celoroční výskyt.

Sýkora modřinka (*Parus caeruleus*)

Platí totéž co o předešlé. Běžný druh, pravidelně hnízdící s celoročním výskytem.

Sýkora uhelníček (*Parus ater*)

Platí totéž co o předešlé. Běžný druh, pravidelně hnízdící s celoročním výskytem.

Sýkora parukářka (*Parus cristatus*)

Poměrně hojně hnízdí v jehličnatých i smíšených lesních porostech, celoroční výskyt.

Sýkora babka (*Parus palustris*)

Hnízdí jak v lesních porostech na Hůře, tak na Kozlově. Vyžaduje však zejména rozvolněnější, spíše listnaté porosty s bohatším keřovým patrem a lesní okraje či křoviny. Běžně se vyskytuje i na podzim.

Mlynařík dluhoocasý (*Aegithalos caudatus*)

Hnízdění pravděpodobné v SZ části sledované oblasti, kde se pak nepravidelně vyskytuje i v létě a na podzim.

Brhlík lesní (*Sitta europaea*)

Jeden z nejhojnějších druhů. Zastihnout ho lze ve všech typech lesních porostů, preferuje však zejména starší listnaté a smíšené starší porosty. Na lokalitě se vyskytuje celoročně.

Šoupálek dlouhoprstý (*Certhia familiaris*)

Také hodně běžný druh pravidelně hnízdící. Celoroční výskyt.

Sojka obecná (*Garrulus glandarius*)

Početně hnízdí, na lokalitě se vyskytuje celoročně.

Krkavec velký (*Corvus corax*)

Nad lokalitou přeletuje. Hnízdění možné, ale z důvodu pozdějšího zadání průzkumu jej nebylo možné potvrdit. Mrkáček v roce 1997 o něm píše, že nejbližší známé hnízdiště má v Prachovských skalách.

Špaček obecný (*Sturnus vulgaris*)

Pravidelně a dosti početně hnízdí.

Pěnkava obecná (*Fringilla coelebs*)

Pravidelně a velmi hojně hnízdí.

Zvonek zelený (*Carduelis chloris*)

Nehojně hnízdí.

Čížek lesní (*Carduelis spinus*)

Zaznamenan pouze na podzim, kdy sem zaletují jednotlivá hejnká za potravou. Je však možné, že hnízdní výskyt unikl pozornosti.

Dlask tlustozobý (*Coccothraustes coccothraustes*)

Pravidelně a hojně hnízdí, běžný je i na podzim, kdy zde často přeletuje a hledá potravu.

Hýl obecný (*Pyrrhula pyrrhula*)

V hnízdním období nezjištěn, zato na podzim se zde jedná o velmi obecného pěvce který na lokalitu zaletuje za potravou v hejnech.

Strnad obecný (*Emberiza citrinella*)

Nehojně hnízdí v místech, kde Bahenské louky přecházejí do okolních lesích porostů.

Ťuhák obecný (*Lanius collurio*)

V roce 2013 nepotvrzen, výskyt je však pravděpodobný. Mrkáček (1997) jej uvádějí hnízdicího u železničního trati při J okraji PP v přechodovém pásmu lesa, luk a polí.

žluva hajní (*Oriolus oriolus*)

V roce 2013 nepotvrzena, výskyt je však pravděpodobný (zejména J svahy Cidlinské hůry). Výskyt uvádí Mrkáček (1997).

2.4 NETOPÝŘI (*Microchiroptera*)

Vrápenec malý (*Rhinolophus hipposideros*)

Během poslední podzimní kontroly (17.11.2013) se mi podařilo zjistit 5 jedinců v podzemním prostoru na vrcholu Kozlova, kde jde o zbytek hradní studny. Vrápenec malý je kriticky ohrožený druh a dle údajů ze stránek ČESONu či výsledků mapování savců se jedná o zcela nově nalezené zimoviště i o prokázání přítomnosti tohoto druhu v celém faunistickém kvadrátu. Byť je třeba podotknout, že to, zda se jedná skutečně o zimoviště a nikoli jen přechodný úkryt bude třeba ověřit až během zimy. Zdejší podzemní prostor má teoreticky potenciál i pro další druhy netopýřů a z toho důvodu by si zasloužil další průzkum ještě během zimy. Rovněž tak rozsáhlé lesní porosty s množstvím starých stromů poskytují vhodné prostředí pro druhy netopýřů využívající stromové dutiny.

V únoru 2018 M. Gerža zjistil v podzemním prostoru 2 vrápence a tudíž lze podzemí hradu Kozlova považovat za pravidelné zimoviště tohoto druhu. Prohlédnut byl ale pouze počáteční asi 15-20 m úsek. Poté štola strmě padá do veliké hloubky a bez speciálního vybavení je nedostupná.

2.4 DALŠÍ SAVCI (*Mammalia*)

Průzkum savců přinesl vzhledem ke zvolené metodě jen pozorování velkých, vesměs běžných savců. Drobní savci – menší hmyzožravci a hlodavci nebyly vůbec zaznamenáni. Lze ale předpokládat výskyt i vzácnějších druhů, jako jsou např. rejsci či plšík lískový (*Muscardinus avellanarius*). Jediným vzácnějším savcem zaznamenaným v roce 2017 tak byla veverka obecná (*Sciurus vulgaris*). Byl pozorován pár černých veverek na jihovýchodním úpatí Kozlova nedaleko obce Pekloves. Veverku v minulosti uvádí i Mrkáček (1997) a to s rozptýleným výskytem spíše v jižní části území při krajích lesa.

Přehled zaznamenaných druhů savců v roce 2017:

veverka obecná (*Sciurus vulgaris*)

zajíc polní (*Lepus europaeus*) – vyskytuje se ve vazbě na polní a luční kultury navazující na PP

krtek obecný (*Talpa europaea*) – na louce při jižním úpatí Cidlinské hůry

kuna lesní (*Martes martes*)

liška obecná (*Vulpes vulpes*)

prase divoké (*Sus scrofa*)

srnec obecný (*Capreolus capreolus*)

muflon (*Ovis orientalis musimon*)

Mrkáček (1997) dále uvádí ještě ježka evropského (*Erinaceus europeus*).

4. OPATŘENÍ PRO UDRŽENÍ, PŘÍPADNĚ ZVÝŠENÍ BIODIVERZITY

Zachování podílu a rozsahu mrtvého dřeva

Pokud jsou některé části sledovaného území něčím opravdu výjimečné v rámci celých východních Čech, pak je to zcela jednoznačně podíl a rozsahu i druhová diverzita odumírající a odumřelé dřevní hmoty. Zejména na úpatí Hůry je rozsah listnatého mrtvého dřeva vskutku mimořádný. Ačkoli největší význam má tato skutečnost zejména pro některé skupiny členovců (zejména brouci), tak to má pozitivní vliv i na další skupiny živočichů – zejména ptáky. Z tohoto důvodu by proto měl být min. ve stejném rozsahu podíl mrtvého dřeva na lokalitě zachován i do budoucna. A platí to i pro mrtvé akáty, které i přes svůj alochtonní původ představují v tomto stavu už jen pozitivní prvek pro podporu biodiverzity.

Zachování přestárých porostů

Další dosti mimořádnou a cennou záležitostí je přítomnost starých a přestárých porostů, případně některých jedinců zejména listnatých dřevin. Nejlépe jsou tyto porosty vyvinuty na vrcholech Hůry a Kozlova. Velmi pozitivní je i fakt, že tyto porosty mají nižší zakmenění než je běžné v hospodářských lesích. Tento biotop je rovněž třeba chránit před nevhodnými zásahy (zejména těžba starých a přestárých stromů, změna druhové skladby).

Postupná likvidace trnovníku akátu a dalších alochtonních druhů dřevin

V lesních porostech je na mnoha místech vtroušen trnovník akát. Ačkoli se v lesním prostředí nechová akát tak invazivně jako na otevřených heliofilních stanovištích, měl by být postupně odstraňován. Podobné je to i s dalšími druhy alochtonních dřevin (zejména smrk a modřín) a to zejména v nejcennějších jižně exponovaných částech Hůry a Kozlova.

Vliv zvěře

Během podzimních návštěv jsem na lokalitě zjistil přítomnost stáda nejméně padesáti muflonů (*Ovis musimon*). Alespoň ze zoologického pohledu však prozatím nebyl zaznamenán žádný negativní vliv jejich přítomnosti na zdejší zvířenu, respektive spíše naopak je jejich přítomnost pozitivní. Alespoň částečně totiž imitují v předchozích stoletích široce rozšířenou lesní pastvu a brání přílišnému zahuštění a tím i zastínění lesních společenstev. Pokud není z hlediska přítomnosti muflonů problém z botanického hlediska, tak alespoň ze zoologického pohledu doporučuji početnost muflona zachovat na stávající úrovni.

Zabezpečení zimoviště netopýrů včetně doplňujícího průzkumu

Nově objevený úkryt (zimoviště?) vrápence malého na vrcholu Kozlova by bylo vhodné zabezpečit. Dle záznamů uvedených ve „vrcholové knize“, kterou zde spravuje místní Klub českých turistů, je totiž tento úkryt letounů hojně navštěvován zvědavci z řad široké veřejnosti – často i vícekrát během jednoho měsíce. V zimě sice frekvence návštěv a s tím spojené vyrušování patrně poklesne, ale protože vrchol Kozlova je často navštěvovaným místem, bude k nim patrně docházet i v tomto pro letouny nejcitlivějším období. Ostatně doklad o tom je možné najít i na internetu, kdy je na jednom snímku patrně zachycen i zimující vrápenec: http://superpavouk.euweb.cz/tabor_kopec.htm.

Jako minimální a nejlevnější opatření bych doporučoval instalaci informační tabule přímo před vstupem (vlezem) do podzemí, kde bude „lidsky“ vysvětleno proč není vhodné vlastní úkryt navštěvovat a zejména ve kterém období (listopad – březen) jsou na to letouni nejcitlivější.

Zároveň by však bylo vhodné zde během zimy provést odbornou (chiropterologickou) kontrolu a potvrdit (či naopak vyvrátit) zda se jedná pouze o přechodný úkryt, nebo skutečně o zimoviště a zda tento prostor nevyužívají k úkrytu a zimování i další druhy letounů. Na základě tohoto průzkumu by pak bylo snazší rozhodnout, zda jako vhodný způsob zabezpečení bude postačovat informační cedule s prosbou k větší ohleduplnosti ze strany potenciálních návštěvníků úkrytu, nebo zda by byla vhodnější spíše „nekompromisní“ mříž.

Ta by navíc měla i bezpečnostní význam, neboť stěny úkrytu jsou dosti kluzké a končí hlubokou „propastí“ (bývalá hradní studna), ze které patrně již není bez patřičného vybavení možnost návratu...

Obnovení péče o degradované luční porosty na JV úpatí Hůry

Jestliže pro většinu lučních společenstev je alespoň ze zoologického pohledu největší problém s přílišnou intenzitou údržby trvalých travních porostů, tak naopak v případě louky, jež je součástí PP (jižní okraj Hůry, mezi lesem a železniční tratí je naopak problém s dlouhodobou absencí jakékoli údržby či naopak snahami o její umělé zalesnění. Vlivem toho je již celá řada zdejších porostů dosti degradovaná. Na této ploše by proto bylo žádoucí obnovit péči formou pravidelného kosení a to v určitém předem stanoveném režimu. V případě dvousečného režimu např. při první seči by bylo posečeno jen cca 75 % zdejších travních porostů, přičemž zbývající neposečená plocha by byla pokosena až při druhé seči. Dalším řešením je ponechání cca 10 % trvalých travních porostů v daném roce zcela neposečených, přičemž v následujících letech bude tato nepokosená plocha ponechána v jiné části lučního komplexu. Vhodnější je více menších plošek než jedna celá, byť i tato varianta je o dost vhodnější než stávající stav.

Snížení intenzity seče lučních porostů na JV úpatí Hůry (již mimo vlastní PP)

Do průzkumu byly zahrnuty i louky na JV úpatí Hůry jižně od železniční trati, které nejsou součástí vlastní PP Cidlinský hřeben ale byly zahrnuty do EVL Kozlov – Tábor. Ty jsou pravidelně koseny a z botanického hlediska se jedná o druhově bohatší a zachovalejší ovsíkové mezofilní louky. Strojová a celoplošná seč trvalých travních porostů, navíc min. dvakrát za rok většinou bezobratlých živočichů, ale pochopitelně i obratlovců příliš nevyhovuje (ostatně se patrně jedná o hlavní důvod zdejší nápadně nízké pestrosti a početnosti společenstev denních motýlů). Ideálním stavem by bylo, když by sice všechny zdejší louky byly v průběhu roku nakonec pokoseny, ale stalo se tomu tak postupně (např. Podle výše popsaného postupu).

5. Závěr

Sledované území tvoří místy degradované, jindy zachovalejší plochy přírodního prostředí. Zatímco pro některé skupiny obratlých živočichů (obojživelníci, plazi) se nejedná o nikterak zásadní plochu, pro jiné (zejména některé druhy ptáků a i bezobratlých živočichů) představuje i přes všechny negativní změny pořád ještě velmi hodnotnou lokalitu, která si zaslouží adekvátní ochranu. Ta by měla spočívat jednak v ochraně zdejších listnatých lesů a snaze o jejich co největší věkové rozvrstvení a hlavně ochraně starých a přestárлых porostů. Zároveň je vhodné udržovat či podporovat co nejnižší zakmenění. Vhodným, ale druhotným opatřením a z celokrajského pohledu nikoli zcela zásadním opatřením by byla úprava péče o trvalé travní porosty na JV úpatí Hůry.

Použité zdroje

- Mrkáček Z et. Vysloužil L. (1997): Seznam živočichů zjištěných v oblasti chráněného území Cidlinský hřbet a Kozlovský hřeben. In Tomsa T. et Hladík M., Plán péče pro chráněné území - přírodní památka Cidlinský hřeben na období 1997–2006. Ms., depon. in Krajský úřad Královéhradeckého kraje, Odbor životního prostředí a zemědělství, Hradec Králové.
- Plesník J., Hanzal V. et Brejšková L. [eds.] (2003): Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Obratlovci. List of threatened species in the Czech Republic. Vertebrates. AOPK ČR, Praha.
- Šťastný M. (2013): Plán péče o PP Jezírko pod Táborem na období 2015-2024. Ms. Depon.in: Krajský úřad Libereckého kraje, OŽPZ (rezervační kniha PP).
- Zahradník J. et Mrkáček Z. (1984): Chráněné druhy rostlin a živočichů na území pramenů Cidliny a nejbližšího okolí. Časopis Národního muzea – řada přírodovědná, 153, 3, s. 165 – 171.
- Zahradník J. et Mrkáček Z. (2007). Výsledky o zoologickém průzkumu Přírodní památky Jezírko pod Táborem. 5 s. + fotografická příloha. Ms. Depon.in: Krajský úřad Libereckého kraje, OŽPZ (rezervační kniha PP).